

bell mig del trajecte de costa brava que hi ha entre els termes de Torroella (Estartit) i L'Escala: oït *mungó* a l'Estartit (XXII, 152.24),<sup>2</sup> tot aquell trajecte és ple d'entrades de mar, sovint amb cova en el fons (re- cordem la grandiosa *Cova Cambra* de la qual es ve- uen belles fotos, en les guies turístiques de L'Escala); en la punta més alta hi edificaren la *Torre de Mongó*, com guarda d'intents corsaris. Se'n parla ja a princ. S. XVII si bé Onofre Manescal (segons el *DAG*) la situa imprecisament a les illes Medes (allí enfront). 10 La situació i la forma dels llocs també ací ens guia inequívocament cap a l'etimologia MONTEM CAVONEM.

3) *Mongons*, diu l'*Encicl. Cat.* és el nom d'una partida rural, en els afores de Tarragona, a la dr. del Francolí, en el límit amb el terme de Constantí. Se- 15 gons Font Rius *C. d. p.*, p. 753: «hoy *Mangons* o *Els Magons*, partida, de vecindario diseminado, a 4 k. de la capital». En un doc. de 1149 hi donen un «locum q. dicunt *Mangons* ad edificandum et fortitudinem faciendam» (Font *o.c.* § 70, lin. 3). En el § 150, cita 20 també extrets d'un doc. (p.p. Morera Llauredó) on surten, junt amb altres Guillemes, un Guillelmus de *Mongonis*; i en un de 1174, un Guillelmus de *Mongonis* figura entre 50 persones destinades a poblar un lloc de Llitera (*C.d.p.* § 141) que segons Pons 25 (*Libro de las Grandezas*) hi havia hagut una «villa de *Mangons*» i que la seva població, a mitjan S. XVI ja havia decrescut molt.

Com que això és també a la costa, i aquesta en alguns punts forma marges ben alts, el paratge, tam- 30 bé aquí, es prestaria a l'etim. demostrada per a (1) i (2); no ens en fa dubtar el fet d'aparèixer en plural: essent partida extensa se'n pogué formar un plural secundari (notem l'ús amb article *Els*) i tampoc la variant amb *Ma-* que pogué resultar de dissimilació. 35 Més ens fa dubtar si realment hi ha una variant *Magons* sense la *-n-*, car *mang-* no pot passar a *Mag-* per canvi fonètic (però sí viceversa). Restarem, doncs, en dubte, quant al (3) passat que es tracti d'una grafia imperfecta: notem, però, que és un sol testimoni 40 només, contra 6 de *Mong-* o *Mang-*.

En fi anotem encara dos noms més, (4) i (5) que en rigor també s'hi podrien equiparar. Un *Montgón* o *Le Mongon*, «village» i «ruisseau» en el dept. Cantal, en el terme de Ruines, al SE. de Saint Flour, o 45 sigui a la punta SE. del dept. (trifini amb la Lozère i Hte-Loire): deu ser, doncs, encara dins el límit de la zona on GA resta g i no ġ; per tant també podria sortir de CAVONE (> GA-), tipus lèxic que no és estrany a la llengua d'Oc, cf. *cauna* en el *REW*, 1794. 50 En fi (5) un «*Petrus Mongó*, notarius» figura en un capbreu pallarès de 1517 a la Vall d'Assua (XXVI, 161.7). Per a tot aquest conjunt es podria encara acceptar l'etim. MONTEM CAVONEM.

Queda fermament demostrada només per a (1) i 55 (2). Restem en dubte per als altres sobretot (4) i (5);

fins i tot resta un poc incert el (3) perquè en aquest les variants *Mog-* i *Mang-* del (3) podrien resultar de propagació de la nasalitat tal com en *maçana* > *mançana*, MACULA > cast. *mancha*, *racó* / *rincón*, *Mogrony* / *Mongrony*, *Concentaina* etc. O bé aquí es pot pensar en un origen pre-romà, alternativa ben hipotètica que només es podria fundar en l'element MAG- que hem isolat en els articles *Maó* i *Tago-mago*.

En conclusió: tot deixant en suspens el judici sobre (3) i els altres, l'etim. MONTE CAVONE queda fermament establerta per al (2) i (1), on ja tenim les formes -*caon* i -*Caon* ben documentades dels SS. XII XVII.

<sup>1</sup> En una nota anònima (deguda o no, però només pot ser en part a Chabàs, seguint conjectures del P. Fita, vol. I, 251 o el vol. II) publicada en *El Arch.* IV, 139, es fan sobre l'etim. de *Montgó* extenses elucubracions, força erudites però confuses i ben poc crítiques. No hi ha cap prova geogràfica que fos allí prop un *Cani* (*alveus Cani*) que Avienus situa vagament (no pas davant Eivissa com diu aquell col·laborador; i tampoc sembla ser el Túrria, com digué Simonet) probt. no és NL sinó el llit d'un riu qualsevol, de color blanquinós (*canus* en llatí). I encara menys fundat és relacionar-hi el nom de la ciutat cària de Κάρυος (Anatòlia); ni a base d'això construir un MONS CAUNI com a etimon del *Montgó*, l'antic *ġābal qa'ūn* i el *Montegaone* de 1301, tenien hiatus *aó* accentuat a la *ó*, no pas cap diftong; i tampoc hi ha cap base per relacionar-hi un *Caoni* d'una inscripció trobada... a Extremadura (Hübner, *I. H. Chr.*).—<sup>2</sup> Per mi mateix. També «pre- nem *mungó* com a senya (tal com *lo Montgrí* i *St. Salvador de Roda*) per trobar pesqueres» diu un pescador de Calella de Palafrugell a Casac. 1926.

*Montgoi*, V. *Montgai*

## MONTGRINS i MONTGRÍ

Muntanya i castell, entre l'alt i el Baix Empordà, en el terme de TORROELLA DE MONTGRÍ.

*Pron.*: *mungrí* o *alz mungrins* he sentit a tots els pobles veïns i a la resta de l'Alt Empordà (Figueres, St. Pere Pescador etc.), moltes vegades des de 1914-16, i sempre. De la vila se'n diu *Torroella* (vulgar *təruéla*, o (si hi pot haver dubte amb la de Fluvià): *t. də mungrí*).

*Montgrí* és especialment el turonet del castell, o bé es diu també (menys pròpiament) de la muntanya de Montgrí damunt mateix (Nord) de la vila de Torroella, coronada per les ruïnes del Castell de Montgrí (XXII, 171.4, 25.15, 19, 20). A un costat i altre —Est i Oest— s'alça la muntanya més alta: a la qual se li dóna, de vegades, el mateix nom, però també, i